

WEI
WARSAW ENTERPRISE
INSTITUTE

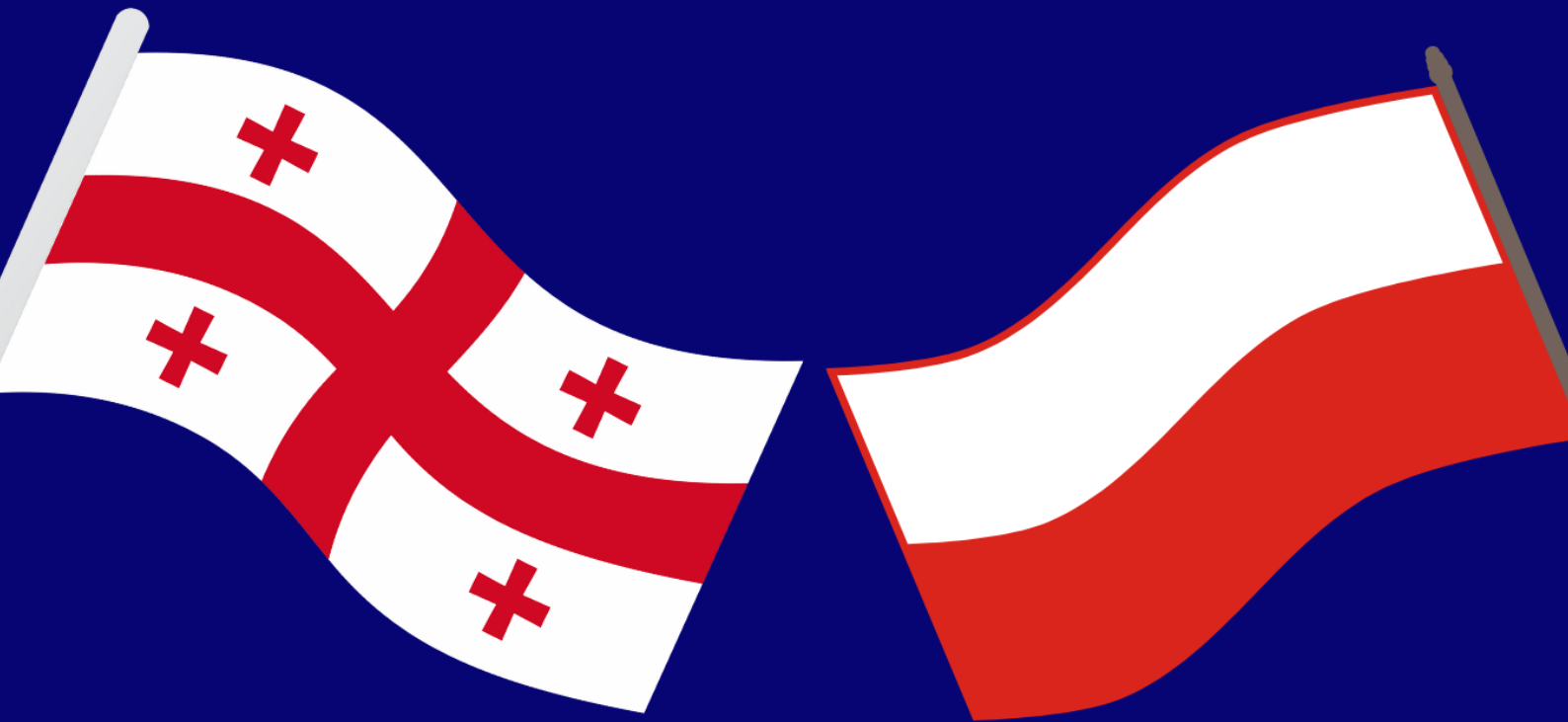
maj
2023

SZYMON WITKOWSKI

KAKHA GOGOLASHVILI

STAN GRY

POLSKA

GRUZJA

WARSAW ENTERPRISE INSTITUTE

STAN GRY POLSKA–GRUZJA

Szymon Witkowski,
Kakha Gogolashvili

W partnerstwie
z Georgian Foundation
for Strategic and
International Studies

WARSZAWA, 2023

Spis treści

Wstęp	4
S. Witkowski, Perspektywy współpracy Polski i Gruzji	5
1. Synteza	6
2. Najważniejsze informacje o Gruzji i Polsce	6
1) Uwarunkowania polityczne i historyczne Gruzji oraz ich wpływ na turystykę tego regionu	6
2) Uwarunkowania polityczne i historyczne Polski	7
3) Gospodarka Gruzji	8
4) Gospodarka Polski	9
5) Kontakty handlowe	10
3. Relacje Gruzji i Polski	11
4. Perspektywy dalszej współpracy.....	12
5. Podsumowanie	13
K. Gogolashvili, Polska i Gruzja: Partnerstwo na dobrej drodze ...	14
1. Wstęp	15
2. Obecne relacje gospodarcze	16
3. Środki mające na celu intensyfikację stosunków gospodarczych	18
4. Sektor turystyczny	20
5. Działania promujące polską turystykę w Gruzji	20
6. Współpraca międzynarodowa	21
7. Połączenia	21
8. Współpraca w zakresie migracji	22
9. Gruzja-Polska: potencjał handlu i współpracy	23

Wstęp

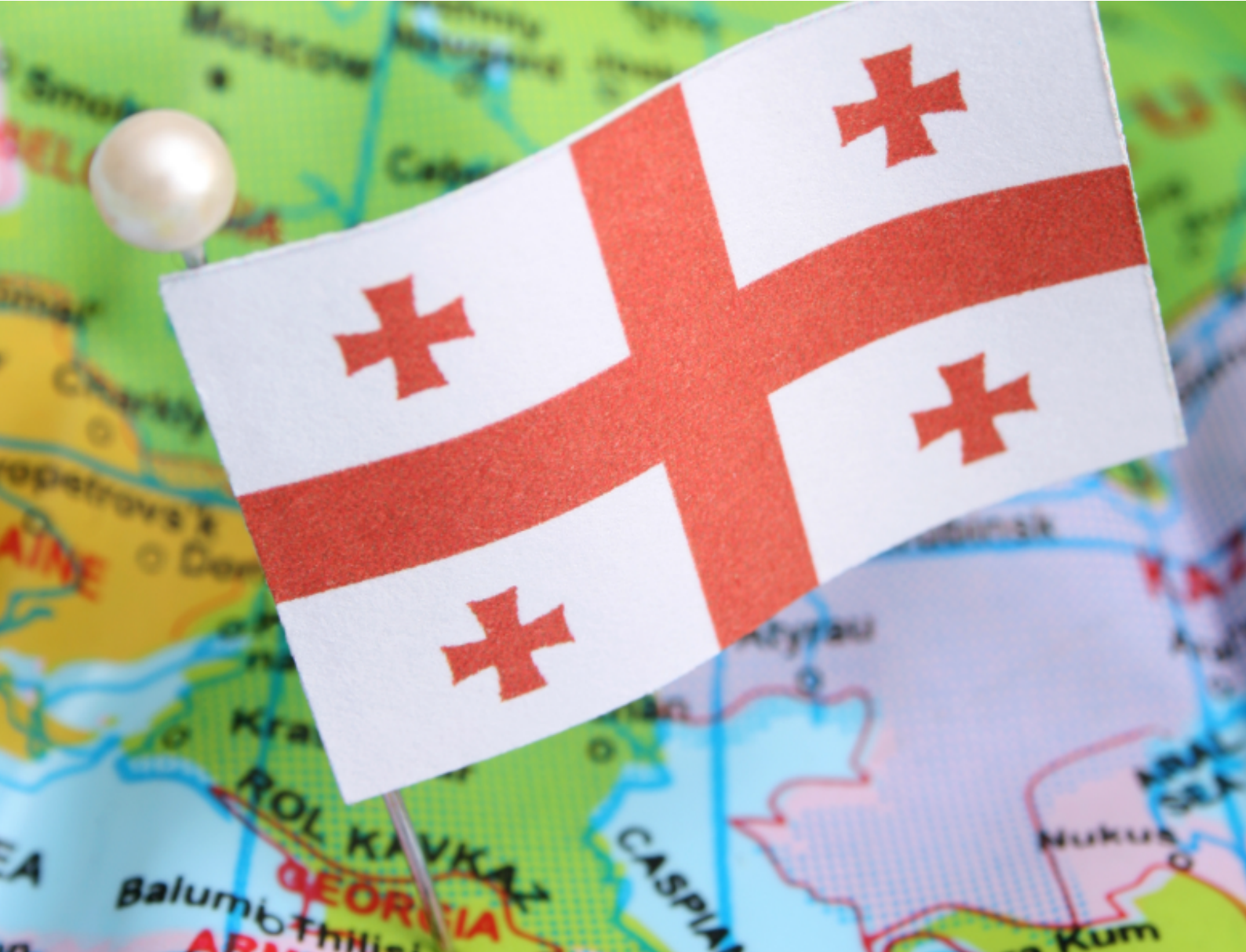
Szanowni Państwo!

Prezentujemy „Stan Gry” – nowy cykl publikacji dotyczących współpracy gospodarczej Polski z państwami spoza UE. Każda z publikacji będzie przedstawiać aktualny stan relacji ekonomicznych z wybranym krajem oraz oceniać potencjał dla ich rozwoju, identyfikując konkretne branże, a także ewentualne bariery instytucjonalne.

Konieczność rozwijania współpracy z innymi państwami nie wymaga długich uzasadnień. Wojna na Ukrainie wpływa silnie nie tylko na kwestie związane z bezpieczeństwem, lecz także z gospodarką. Obecność w globalnych łańcuchach wartości poddanej sankcjom Rosji będzie ograniczona nawet po zakończeniu działań wojennych. Państwa, które dotąd były z nią silnie gospodarczo związane, będą musiały od nowa zdefiniować kierunki współpracy gospodarczej, natomiast w interesie państw takich, jak Polska jest współuczestnictwo w tym procesie. Dzięki nawiązaniu cennych obustronnych relacji ekonomicznych zadbamy nie tylko o bardziej stabilny łańcuch dostaw, czy damy dodatkowy impuls dla

inwestycji wzajemnych, lecz także ułatwimy przepływ idei. To właśnie innowacyjne pomysły będą najsilniejszym motorem rozwoju w najbliższych dekadach, przynosząc korzyści obszarom, w których są one najliczniejsze. Handel międzynarodowy, jak wykazali najwięksi ekonomiści w historii, przynosi korzyści obu stronom, bez względu na wyjściowy stan ich zamożności. Gdyby w 1989 r. Polsce nie dano szansy handlować z zachodem Europy, byłaby wciąż krajem bardzo ubogim, a jest jednym z 25 państw świata o największym i najdynamiczniej rosnącym PKB.

Publikacje w ramach „Stanu Gry” będą dwuczęściowe. W pierwszej części została przedstawiona perspektywa Polski, w drugiej – dzięki współpracy z zaprzyjaźnionymi think-tankami zagranicznym (tym razem współpracowaliśmy z Georgian Foundation for Strategic and International Studies z Gruzji którego eksperci przygotowali drugą część tej publikacji) – perspektywa kraju partnerskiego. Liczymy, że będzie to cenne kompendium wiedzy dla polskich firm, a także decydentów politycznych.

PERSPEKTYWY WSPÓŁPRACY POLSKI I GRUZJI

Szymon Witkowski

1. Synteza

Gruzja jest krajem o niezwykle bogatej historii i kulturze, który znajduje się nad Morzem Czarnym w Kaukazie Południowym. W tym miejscu swoje wpływy mieli zarówno starożytni Grecy, jak i Rzymianie, a gruzińskie państwo przez setki lat toczyło wojny z potężnymi imperiami. Liczne pozostałości po burzliwej historii w postaci pięknych zabytków, ciepły klimat i malownicze krajobrazy sprawiają, że jest to idealny kraj turystyczny, który coraz częściej jest doceniany przez polskich podróżników.

Gruzja to jednak nie tylko kraj turystyczny, ale także doskonałe miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej. Państwo to znajduje się w czołówce rankingów, w tym zakresie posiadając prosty system prawny i niskie podatki. Są to czynniki, które z pewnością sprzyjają bezpośrednim inwestycjom zagranicznym, sprawiając, że polskie firmy są w stanie skorzystać na dynamicznym rozwoju gruzińskiej gospodarki.

2. Najważniejsze informacje o Gruzji i Polsce

1) Uwarunkowania polityczne i historyczne Gruzji oraz ich wpływ na turystykę tego regionu

Gruzja położona jest nad Morzem Czarnym w Kaukazie Południowym, na pograniczu Europy i Azji. Graniczy na północy z Rosją, na południu z Turcją i Armenią oraz na wschodzie z Azerbejdżanem. Powierzchnia tego państwa wynosi 69,7 tysiąca km². Kraj ten zamieszkiwany jest przez niespełna 3,7 miliona osób¹. Stolicą i największym miastem jest leżąca nad rzeką Kura Tbilisi. Zamieszkuje je 1,2 miliona osób, zaś całą aglomerację około 1,5 miliona². Jest to państwo w większości góryste, na północy kraju przebiega Pasma Główne Wielkiego Kaukazu, którego najwyższy szczyt Szchara ma 5193 m n.p.m. Od Pasma Głównego odchodzą kolejne pasma, przecinające cały kraj i tworzące malownicze krajobrazy. Najbardziej znanym szczytem górskim Gruzji jest Kazbek

mający 5033,8 m n.p.m. W kraju tym panuje podzwrotnikowy i ciepły klimat, w części zachodniej morski, a we wschodniej – suchy. Dzięki korzystnym warunkom na zachodzie występuje roślinność śródziemnomorska taka jak oliwki, palmy, czy drzewa laurowe.

Gruzja jest krajem o niezwykle bogatej historii i kulturze. Obecne tereny tego państwa leżały w granicach wpływów zarówno greckich, jak i rzymskich. Początki państwowości gruzińskiej wiążą się z dwoma antycznymi ośrodkami politycznymi – Kolchidią nad Morzem Czarnym oraz Iberią w środkowej części dorzecza Mtkwari (rzeki Kury). Gruzja jest także drugim po Armenii krajem na świecie, który przyjął chrześcijaństwo (337 r.). Przez wiele wieków pomimo licznych walk z ościennymi mocarstwami, głównie Turkami, Persami i Mongołami, Gruzja utrzymywała niezależność. Państwo to ma niezwykle burzliwą historię, gdyż podobnie jak Polska

¹ <https://www.geostat.ge/en/modules/categories/41/population>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

² *Population by regions*, Narodowy Urząd Statystyczny Gruzji, Cytowane za <https://en.wikipedia.org/wiki/Tbilisi>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

od wieków znajdowała się pomiędzy wielkimi mocarstwami. Szczyt swojej potęgi uzyskała za panowania Tamary I Wielkiej na przełomie XII i XIII wieku. W kolejnych wiekach na skutek licznych wojen Gruzja stała się zależna od Mongołów, a po wyzwoleniu się spod ich wpływów została jedynym chrześcijańskim krajem w regionie otoczonym przez muzułmańskich sąsiadów. Sytuację odmieniły podboje rosyjskie. Gruzja początkowo dzięki Cesarstwu Rosyjskiemu zyskała sojusznika w walce z sąsiadami, jednak z czasem została całkowicie uzależniona od dotychczasowego sprzymierzeńca i wcielona w skład jego terytoriów. Panowanie rosyjskie w Gruzji, podobnie jak w przypadku Polski, trwało aż do XX wieku. Po rewolucji lutowej i październikowej w 1918 r. władze w Tbilisi ogłosiły niepodległość i utworzenie Demokratycznej Republiki Gruzji, jednak już w 1921 r. państwo dostało się pod panowanie bolszewików. Przełom lat 80. i 90. XX wieku dla Gruzinów, jak i dla Polaków był okresem wyzwolenia spod wpływów ZSRR. Dla Polski nastał jednak czas zmian demokratycznych, rozwoju wolnego rynku i integracji z zachodnimi partnerami, zaś Gruzja przez wiele kolejnych lat zmagająca się zarówno z problemami wewnętrznymi, jak i konfliktem z Rosją, który doprowadził do wojny w Osetii w 2008 r. Mimo wciąż trwających napięć i zajęcia części gruzińskiego terytorium przez Rosję, od ponad dekady państwo to stale się rozwija i zyskało stabilność polityczną, która skutkuje coraz większym zainteresowaniem ze strony inwestorów zagranicznych oraz turystów z wielu regionów świata.

Obecnie Gruzja jest członkiem ONZ oraz Wspólnoty Niepodległych Państw³, a także Rady Europy. Jest także krajem stowa-

rzyszonym z Unią Europejską. Z pewnością państwo to stało się ważnym członkiem wspólnoty międzynarodowej.

Niezwykle bogata historia tego kraju pozostawiła po sobie wiele zabytków, wśród których można wymienić katedrę Bagrati, monaster Gelati z XII wieku, klasztor Davit Gareji, Cmindza Sameba, czyli klasztor Świętej Trójcy, miasta skalne Wardzia i Upliscyche, dawną stolicę Mcchetę, czy zamek Chertwisi. Warto wspomnieć także, że Gruzja jest kolebką produkcji wina z 8000 lat tradycji. Z tego regionu pochodzą najstarsze archeologiczne ślady uprawy i poddawania winogron fermentacji⁴. Ponadto ciepły klimat i piękne, malownicze, górskie krajobrazy sprawiają, że kraj ten jest niezwykle atrakcyjną turystyczną, która już obecnie doceniana jest przez turystów, choć niewątpliwie wciąż tkwi w niej duży, niewykorzystany potencjał. Choć Gruzji wciąż daleko do czołówki najchętniej odwiedzanych przez Polaków krajów (Włochy, Hiszpania, Grecja, Chorwacja, Bułgaria⁵), to na polskich serwisach internetowych pojawia się coraz więcej artykułów zachęcających do odwiedzania tego kraju. Reklamowany jest on jako przystępny cenowo, piękny, różnorodny i przyjaźnie nastawiony do Polaków⁶.

2) Uwarunkowania polityczne i historyczne Polski

Polska jest krajem położonym w centralnej Europie, graniczącym z Niemcami, Czechami, Słowacją, Ukrainą, Białorusią, Litwą i Rosją (Obwodem Kaliningradzkim – eksklawą rosyjską). Od północy kraj ten posiada dostęp do Morza Bałtyckiego. Przez lata Polska pozostawa-

³ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Gruzja-Historia;4574174.html>; https://pl.wikipedia.org/wiki/Historia_Gruzji, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

⁴ <https://www.szalonedwalizki.pl/wino-gruzinskie-10-faktow>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

⁵ <https://stronapodrozy.pl/popularne-kraje-na-wakacje-gdzie-polacy-podrozowali-najchetniej-latem/ar/c7-16817003>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

⁶ <https://wydarzenia.interia.pl/zagranica/news-polacy-oblegaja-ten-wakacyjny-kierunek-jest-pieknie-cieplo-i,nld,6714995>; <https://wydarzenia.interia.pl/zagranica/news-polacy-oblegaja-ten-wakacyjny-kierunek-jest-pieknie-cieplo-i,nld,6714995>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

stawała pod wpływem Związku Radzieckiego, choć nigdy nie była jego częścią. Niezależność od ZSRR uzyskała w 1989 r. i od tego czasu zacieśniała swoje więzi z zachodem. 12 marca 1999 r. stała się członkiem Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), a 1 maja 2004 r. – członkiem Unii Europejskiej. Jest także członkiem najważniejszych organizacji międzynarodowych zarówno politycznych, jak i gospodarczych (np. ONZ, Rada Europy, OECD). Pomimo licznych historycznych wojen z sąsiadami Polska od czasu uwolnienia się spod wpływów ZSRR weszła na ścieżkę rozwoju gospodarczego i w przeciwieństwie do Gruzji nie musiała zmagać się bezpośrednio z żadnym konfliktem zbrojnym. Dziś po ponad 30 latach działania w warunkach wolnego rynku i blisko 19 latach obecności w UE Polska jest jedną z największych i najbardziej konkurencyjnych gospodarek Europy.

Ponad trzy dekady rozwoju gospodarczego sprawiły, że kraj ten stał się jednym z kluczowych graczy w Europie zarówno pod względem politycznym, jak i gospodarczym. Polskie firmy intensywnie się rozwijają, coraz częściej poszukując nowych rynków, jako miejsca lokowania swojego kapitału. Zasobność portfeli Polaków sprawia, że coraz chętniej wybierają się oni w zagraniczne podróże, między innymi do Gruzji, a przeciętna konsumpcja gospodarstw domowych przekłada się na rosnący import towarów z zagranicy. Z pewnością Polska jest obecnie niezwykle atrakcyjnym partnerem gospodarczym, z którym warto nawiązać relacje gospodarcze, a współpraca z Gruzją wydaje się posiadać znaczący i niewykorzystany potencjał.

3) Gospodarka Gruzji

Zgodnie z danymi Banku Światowego PKB nominalne Gruzji w 2021 r. wyniosło 18,7 miliarda dolarów⁷, co plasuje ten kraj na 110 miejscu pod tym względem na świecie⁸. Zgodnie z danymi Międzynarodowego Funduszu Walutowego szacowane PKB w 2022 r. wyniesie blisko 25, a w 2023 r. niemal 28 miliardów dolarów⁹. To ogromny wzrost w bardzo krótkim czasie. Również MFW wskazuje, że roczny wzrost PKB w 2022 r. w Gruzji wyniesie 10,1 proc.¹⁰ Wszystko to dzieje się w warunkach, w których rosyjska agresja na Ukrainę przyczyniła się do tego, że większość Europy zmagają się z trudnościami gospodarczymi, a nawet recesją. Tę niezwykłą sytuację dostrzegają i doceniają również polskie media¹¹. Do nagłego wzrostu PKB przyczynili się rosyjscy migranci, których w ostatnim roku napłynęło co najmniej 112 tysięcy¹². Przywieźli oni ze sobą pieniądze, które wydają w Gruzji, napędzając gospodarkę. Wielu z nich zapewne zostanie na dłużej, zasilając rynek pracy i otwierając własne działalności. Niestety taka sytuacja nie dla wszystkich jest korzystna, większa ilość gotówki, to także wzrost cen, a więc wyższa inflacja. W 2022 r. przez większość roku przekraczała ona 10 proc. w ujęciu rocznym (10,4 proc. rok do roku w grudniu 2022 r.). Obecnie jednak wyraźnie spada i w lutym 2023 wyniosła 8,1 proc.¹³

PKB *per capita* w 2021 r. wyniosło w Gruzji nieco ponad 5023 dolary, zaś stopa bezrobocia to 12,2 proc.¹⁴

Gruzja doceniana jest za łatwość prowadzenia działalności gospodarczej. W rankingu Doing

⁷ <https://data.worldbank.org/country/georgia> (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

⁸ [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal)) (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

⁹ International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, Kwiecień 2023 r.

¹⁰ <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/04/11/world-economic-outlook-april-2023> (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

¹¹ <https://polskieradio24.pl/42/273/artykul/3067105,gruzinska-gospodarka-daje-sobie-rade-lepiej-niz-spodziewali-sie-eksperci-sprawdzamy-zrodla-tego-sukcesu> (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

¹² <https://www.rp.pl/gospodarka/art37359891-gruzja-rozkwita-dzieki-rosyjskim-dezertrom-i-ich-pieniazdom> (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

¹³ <https://civil.ge/archives/528316> (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

¹⁴ <https://data.worldbank.org/country/georgia> (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

Business 2020 zajęła 7. miejsce, podczas gdy Polska 40.¹⁵ Jednocześnie czas poświęcony na rozliczenie i płatności podatków (liczba godzin łącznie w ciągu roku) w Gruzji to zaledwie 216 godzin, a w Polsce aż 334¹⁶. Cenne jest również uzyskanie przez ten kraj znaczącej niezależności energetycznej dzięki energetyce wodnej¹⁷. Jako wady najczęściej wymienia się małe zróżnicowanie gospodarki, które oparte są głównie na turystyce i rolnictwie z niewielkim udziałem innych gałęzi, szczególnie przetwórstwa¹⁸.

W 2021 r. wartość eksportu Gruzji wyniosła ogółem nieco ponad 5 miliardów dolarów. Głównymi towarami eksportowymi były produkty przemysłu wydobywczego (rudzie miedzi – 17 proc., rafinowana ropa naftowa – 4,07 proc.), metale – głównie stopy żelaza, samochody – 9,02 proc., wino – 4,77 proc., ciężkie alkohole – 3,1 proc., wyroby chemiczne, głównie nawozy azotowe – 3,2 proc. Głównymi odbiorcami gruzińskich produktów były Chiny (12,6 proc., Rosja – 12,2 proc., Turcja – 7,48 proc., Ukraina – 6,16 proc., Bułgaria – 6,11 proc. oraz Armenia – 5,07 proc.). Do Polski sprzedano produkty o wartości nieco ponad 48 milionów dolarów, co stanowiło niespełna 1 proc. całości eksportu¹⁹.

Gruzja w 2021 r. importowała produkty o wartości 10,5 miliarda dolarów. Były to głównie produkty przemysłu wydobywczego (rafinowana ropa – 8,13 proc., paliwa gazowe – 4,06 proc. i rudzie miedzi – 3,97 proc.); samochody

– 8,17 proc., leki w opakowaniach – 3,74 proc. i urządzenia nadawcze – 2,49 proc. Gruzja kupowała produkty głównie w Turcji – 17,4 proc., Chinach – 9,43 proc., Rosji – 9,29 proc. i Azerbejdżanie – 6,3 proc. Z Polski kraj ten importował dobra o wartości 169 milionów dolarów, co stanowiło 1,6 proc. całości importu²⁰. Bez wątplenia największymi partnerami handlowymi dla Gruzji są zatem Chiny, Turcja i Rosja. Polska wciąż pełni niewielką rolę w gruzińskim obrocie handlowym. Warto zauważyć, że Polska ponad trzykrotnie więcej sprzedaje towarów do Gruzji, niż ich kupuje.

4) Gospodarka Polski

Szacowane nominalne PKB Polski w 2021 r. zgodnie z danymi Banku Światowego wyniosło prawie 679,5 miliarda dolarów²¹, zaś zgodnie z szacunkami Międzynarodowego Funduszu Walutowego na 2023 r. wyniesie ono blisko 749 miliardów dolarów²². Czyni to z Polski 23 .największą gospodarkę świata (według niektórych danych nawet 21. gospodarkę świata²³) i 6. największą w Unii Europejskiej²⁴. Z kolei PKB *per capita* wynosi ponad 43 tysiące dolarów, a w 2023 r. szacuje się, że przekroczy 45 tysięcy²⁵. Warto również wskazać, że zgodnie z danymi EUROSTATU Polska posiada jeden z najniższych wskaźników bezrobocia w całej UE. W lutym 2023 r. wynosiło ono zaledwie 2,8 proc., zaś niższym wskaźnikiem mogły pochwalić się jedynie Czechy²⁶.

¹⁵ World Bank Group, Doing Business 2020.

¹⁶ Raport PAIH, Rynki Zagraniczne, Gruzja.

¹⁷ <https://www.gramwzielone.pl/trendy/27175/gruzja-otwiera-sie-na-prosumentow-europejski-styl-zycia-i-myslenia>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

¹⁸ <https://kuke.com.pl/rynki-swiatowe/gospodarka-gruzji>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

¹⁹ <https://oec.world/en/profile/country/geo>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

²⁰ <https://oec.world/en/profile/country/geo>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

²¹ https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?most_recent_value_desc=true&year_high_desc=true, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

²² International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, kwiecień 2023 r.

²³ <https://oec.world/en/profile/country/pol>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

²⁴ [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal)), (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

²⁵ International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, kwiecień 2023 r.

²⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/16324762/3-31032023-BP-EN.pdf/4cb7a93a-bb55-923d-ec95-5fcb8073271c>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

Polski eksport w 2021 r. wyniósł 323 miliarda dolarów. Nie jest on skoncentrowany wokół jednego dobra, czy nawet jednego sektora – jest stosunkowo dobrze zdywersyfikowany. Duży udział w eksporcie mają jednak maszyny i urządzenia komputerowe (np. baterie elektryczne – 2,71 proc., wyświetlacze komputerowe – 1,96 proc. i komputery – 1,82 proc.), samochody (1,68 proc.), pojazdy mechaniczne i części samochodowe (4,52 proc.), metale, produkty rolne i spożywcze oraz chemia. Największymi partnerami handlowymi Polski są Niemcy (27,7 proc.). Znaczącymi odbiorcami polskich towarów są też Czechy (5,9 proc.), Francja (5,74 proc.) i Wielka Brytania (5,18 proc.). Pozostali importerzy polskich produktów mają udział w eksporcie nie większy niż 5 proc. Gruzja posiada z kolei udział w polskim eksporcie wynoszący nieco ponad 0,05 proc. z wartości 169 milionów dolarów²⁷.

Gospodarka Polski jest zróżnicowana i obejmuje szeroki zakres przemysłu. Z pewnością wyróżnić należy branżę motoryzacyjną, produkcję komputerów i sprzętów AGD, mebli, chemii oraz produktów rolnych i spożywczych, w tym słodyczy. W Polsce dużą rolę odgrywa również produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wydobywanie węgla²⁸.

5) Kontakty handlowe

Wymiana handlowa między Polską a Gruzją jest nieznaczna. W 2021 r. Polska sprzedała do Gruzji dobra o wartości 169 milionów dolarów, co stanowiło zaledwie 0,052 proc. całości polskiego eksportu i 1,6 proc. całości gruzińskiego importu. W tym samym czasie Gruzja eksportowała do Polski dobra o wartości 48,3 miliona dolarów, co stanowiło 0,96 proc. eksportu tego kraju i zaledwie 0,014 proc. całości polskiego importu

Gruzja kupuje głównie polską chemię, szczególnie leki w opakowaniach (7,4 proc.), inne produkty medyczne i kosmetyki. Ponadto importowane do tego kraju są cukier (6,15 proc.), ciągniki (5,18 proc.), samochody (4,12 proc.) oraz różnego rodzaju urządzenia elektryczne w tym sprzęt AGD.

Polska od Gruzji kupuje natomiast głównie wino (aż 28,9 proc. całości importu z Gruzji), na co wpływa z pewnością doskonała renowa i długie tradycje winiarskie tego kraju. Ponadto kupujemy produkty wykonane z drewna (9,98 proc.) i tekstylia.

²⁷ <https://oec.world/en/profile/country/pol> (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

²⁸ <https://zpe.gov.pl/a/gospodarka-polski-podsumowanie/DJBu33w2F> (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

3. Relacje Gruzji i Polski

Polska uznała niepodległość Gruzji od Rosji 29 stycznia 1919 r., a rok później utworzono w tym kraju polski konsulat. Okres drugiej wojny światowej i pozostawania pod wpływami Związku Radzieckiego sprawił, że faktyczne relacje dyplomatyczne praktycznie nie istniały. Ponowne ich nawiązanie nastąpiło podczas wizyty wiceministra spraw zagranicznych Gruzji Micheiła Ukleby w Polsce 28 kwietnia 1992 r.²⁹

20 kwietnia 1993 roku w Tbilisi podpisano Traktat o przyjaźni i współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Gruzji³⁰ oraz Umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Gruzji o współpracy kulturalnej i naukowej³¹. Warto również wskazać, że na mocy Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Gruzji o współpracy gospodarczej³² utworzona została Polsko-Gruzińska Międzyrządowa Komisja do spraw Współpracy Gospodarczej, która niestety dotychczas nie podejmuje szczególnie intensywnych działań na rzecz wzmocnienia relacji gospodarczych między naszymi krajami. Z pewnością jako pozytyw można uznać podpisanie w trakcie III obrad Komisji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Gruzji o współpracy w dziedzinie turystyki³³, choć jest to jedynie bardzo ogólny akt mający na celu współpracę w zakresie wymiany informacji, czy organizacji imprez promocyjnych. Z pewnością ważnym symbolicznym wydarzeniem w relacjach między naszymi krajami była wizyta prezydenta Polski wraz z prezydentami państw bałtyckich oraz Ukrainy w Tbilisi w trakcie wojny rosyjsko-gruzińskiej.

Ważne znaczenie ma podpisanie w Tbilisi 7 lipca 2021 r. Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Gruzją w sprawie eliminowania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu oraz zapobiegania uchylaniu się i unikania opodatkowania³⁴. Umowa ma zastosowanie zarówno do podatku dochodowego od osób fizycznych, jak i od osób prawnych.

Duże praktyczne znaczenie ma również Układ o Stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Gruzją, z drugiej strony³⁵. Jest to z pewnością najbardziej kompleksowy akt prawny regulujący współpracę nie tylko gospodarczą i handlową (np. regulacje dotyczące zniesienia należności celnych przywózowych), ale także w zakresie bezpieczeństwa, czy współpracę prawną. Na mocy tego układu działa *Pogłębiona i kompleksowa strefa wolnego handlu między UE a Gruzją* (DCFTA), dzięki której zniesiona została większość ceł na towary (np. na towary przemysłowe). Na mocy tego układu Gruzja zobligowana jest do zbliżania swoich przepisów do tych obowiązujących w UE, co przekłada się na znaczące ułatwienia w wymianie handlowej i usprawnienie procedur.

Wymienione powyżej akty prawne tworzą ramy do nawiązania skutecznej współpracy handlowej i dają szansę na rozpoczęcie procesu inwestycyjnego polskich firm w Gruzji. Niestety praktyczne zastosowanie tych mechanizmów wciąż jest niewielkie.

²⁹ <https://www.gov.pl/web/gruzja/relacje-dwustronne>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

³⁰ Dz. U. z 2000 r., Nr 2, poz. 7

³¹ Dz. U. z 1993 r., Nr 117, poz. 525.

³² M. P. z 2008 r., Nr 79, poz. 695.

³³ M. P. z 2013 r., poz. 980.

³⁴ Dz. U. z 2023 r., poz. 563.

³⁵ Dz. U. UE L 261/4.

4. Perspektywy dalszej współpracy

Obiecujące perspektywy z całą pewnością ma gruzińska turystyka. Jest w niej bardzo duży i wciąż niewykorzystany potencjał. W 2022 r. kraj ten został odwiedzony przez 5,4 miliona zagranicznych turystów, a więc o 188,5 proc. więcej niż rok wcześniej³⁶. Ten nagły wzrost ilości osób odwiedzających Gruzję w znacznej mierze spowodowany jest migracją Rosjan w związku wojną na Ukrainie. Niemniej jednak niezaprzeczalne walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe są doceniane także przez Polaków, a ten kierunek zagranicznych podróży jest coraz chętniej przez nich wybierany. Duże znaczenie mają w tym zakresie stosunkowo tanie połączenia lotnicze. Bilety w obie strony dla jednej osoby można znaleźć obecnie w cenie poniżej tysiąca złotych. Również ceny noclegów, wyżywienia oraz licznych atrakcji są dla Polaków bardzo atrakcyjne. Choć polskie media coraz częściej rozpisują się o walorach turystycznych Gruzji, to z pewnością warto zintensyfikować działania mające na celu promocję turystyki tego kraju.

Bardzo istotne dla polskich firm poszukujących możliwości ekspansji na zagraniczne rynki są z pewnością przyjazne dla przedsiębiorców regulacje w Gruzji. Jest to kraj o niskich podatkach i prostych przepisach prawnych, co skutkuje bardzo wysoką pozycją w rankingach łatwości prowadzenia biznesu. Dzięki temu niemal każda firma, która pragnie dokonać bezpośrednich inwestycji w tym kraju, może to zrobić z łatwością, bez względu na branżę, jaką reprezentuje.

Wymiana handlowa między naszymi krajami jest bardzo mała, tymczasem gruzińska

gospodarka zaczyna rozwijać się w bardzo szybkim tempie. Polskie firmy mają zatem możliwość uzyskania przewagi konkurencyjnej bycia wśród pionierów inwestycyjnych w tym państwie.

Z pewnością jedną z ważniejszych gałęzi gospodarki gruzińskiej jest rolnictwo. Grunty orne zajmują ponad jedną czwartą powierzchni kraju. Uprawia się tu głównie herbatę, drzewa cytrusowe i zboża. Oczywiście bardzo istotną rolę odgrywa uprawa winorośli z uwagi na bogate tradycje winiarskie tego kraju³⁷. Oznacza to, że polskie firmy mają możliwość zaistnienia na tym rynku poprzez sprzedaż urządzeń i sprzętu rolniczego. Już dziś ponad 5 proc. polskiego eksportu do Gruzji stanowią ciągniki, jednak z uwagi na niski wolumen ogólnej wymiany handlowej ich wartość nie jest znacząca i wynosi zaledwie 8,75 miliona dolarów. Jeszcze mniejszą wartość, bo zaledwie 879 tysięcy dolarów, ma eksport maszyn niezbędnych do zbioru plonów³⁸. Zważywszy na wagę rolnictwa w gruzińskiej gospodarce, z pewnością eksport w tym obszarze ma duży potencjał.

Polska jest także cenionym dostawcą różnego rodzaju sprzętu elektronicznego i komputerowego, a także usług w zakresie IT. Szybko rozwijająca się gospodarka Gruzji będzie w najbliższych latach bardzo chłonna na nowoczesne technologie informatyczne, co może stanowić okazję do inwestycji dla polskich przedsiębiorców.

Istotne możliwości inwestycyjne istnieją także w sektorze gruzińskiej energetyki, transportu i łączności. Infrastruktura

³⁶ <https://bm.ge/en/article/-54-mln-international-travelers-visited-georgia-in-2022/125228>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

³⁷ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Gruzja-Gospodarka;4574173.html>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

³⁸ <https://oec.world/en/profile/country/pol>, (dostęp na dzień 23.04.2023 r.).

tego państwa wymaga licznych inwestycji, choćby w zakresie telekomunikacji i budowy dróg. Polskie przedsiębiorstwa mają duże doświadczenie w realizacji wielu projektów nie tylko w rodzimym kraju, ale również w całej UE i są cenione za swoją solidność. Jest to duża szansa dla polskich firm świadczących różnego rodzaju usługi budowlane. Ponadto Polska jest dużym producentem wielu urządzeń niezbędnych do rozbudowy infrastruktury, które mogłyby

zostać wykorzystane w projektach inwestycyjnych w Gruzji.

Głównym towarem, jaki Polska importuje z Gruzji, jest wino. Warto jednak zauważyć, że jest to kraj zasobny w bogactwa mineralne. Wydobywa się tam liczne rudy metali, w tym szlachetnych, ropę naftową, czy węgiel kamienny. Z pewnością dobra te mogą być eksportowane do Polski w celu zasilenia rozwijającego się polskiego przemysłu.

5. Podsumowanie

Obecnie wymiana handlowa między Polską a Gruzją oraz wzajemne bezpośrednie inwestycje zagraniczne są bardzo ograniczone. Również kontakty dyplomatyczne i współpraca na szczeblu rządowym są niewielkie. Główną rolę regulującą wzajemne kontakty odgrywa Układ o Stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Gruzją, z drugiej strony, nie zaś bilateralna umowa handlowa i o współpracy gospodarczej między Polską i Gruzją.

Rosnące zainteresowanie z polskiej strony widać jedynie gruzińską turystyką, która posiada liczne walory i z całą pewnością istnieje szansa na uczynienie z Gruzji jednego z najczęściej wybieranych kierunków odpoczynku polskich turystów. Z pewnością

nie jest to jednak jedyne pole do współpracy. Polska po wielu latach budowania wolnego rynku stała się jedną z czołowych europejskich gospodarek, a polskie firmy poszukują możliwości ekspansji na rynki zagraniczne. Gruzja tymczasem była w stanie zbudować bardzo przyjazne otoczenie dla rozwoju biznesu i inwestycji zagranicznych, znajdując się w czołówce rankingu łatwości prowadzenia działalności gospodarczej. Dzięki temu już dziś kraj ten doświadcza bardzo dużego wzrostu gospodarczego, na którym mogą zyskać również polscy inwestorzy z różnych branż. Rosnąca gospodarka Gruzji będzie potrzebowała także wielu nowoczesnych technologii, maszyn i urządzeń, które mogą dostarczać polscy producenci, przyczyniając się do rozwoju znikomej obecnie wymiany handlowej.

POLSKA I GRUZJA: PARTNERSTWO NA DOBREJ DRODZE

Kakha Gogolashvili

1. Wstęp

Polaków i Gruzinów łączy szczególna więź i wzajemny szacunek. Pomimo rzadkich kontaktów w czasach współczesnych interesy obu narodów krzyżowały się w XV–XVII wieku (kiedy to oba narody próbowały oprzeć się ekspansji i dominacji Ottomanów), jeden w środkowej, a drugi w skrajnie wschodniej części Europy. Wówczas gruzińscy królowie wchodzili nawet w relacje dyplomatyczne z polskimi królami, w tym ze słynnym Janem III Sobieskim. Pod koniec XVIII wieku doszło do rozbioru Rzeczypospolitej, a duża część ziem polskich znalazła się pod dominacją rosyjską. Niemal w tym samym okresie Imperium Rosyjskie zaanektowało wschodnią, a potem także zachodnią Gruzję. Przez kolejne 200 lat Polska i Gruzja nie ustawały w walce o uniezależnienie się od Rosji poprzez liczne powstania. Ten niezwykle charakter dwóch narodów, które starały się zachować swoją kulturę, język, wiarę, dumę i niezależność, pomógł im przetrwać i rozwinąć poczucie głębokiego szacunku i wzajemnej fascynacji.

Po zakończeniu I wojny światowej, w wyniku osłabienia Imperium Rosyjskiego, Gruzja i Polska odzyskały niepodległość niemal równocześnie. Choć niepodległość Gruzji trwała tylko trzy i pół roku, zanim została zaatakowana przez komunistyczną Rosję, polscy przywódcy, w tym legendarny Józef Piłsudski, planowali włączenie Gruzji do szerszego modelu bezpieczeństwa europejskiego jako ważnego elementu koncepcji Międzymorza (Intermarum). Jednakże plany te upadły z powodu rychłej aneksji Gruzji i nigdy nie zostały zrealizowane w odniesieniu do proponowanej jedności polsko-litewskiej z powodu podziału Polski i państw bałtyckich pomiędzy nazistowskie Niemcy i Związek Radziecki na początku II wojny światowej. Warto wspomnieć, że po zajęciu Gruzji przez Rosję sowiecką wielu oficerów armii gruzińskiej wyemigrowało do Polski,

gdzie zostali dobrze przyjęci, a niektórzy z nich bohatercko zginęli za niepodległość Polski podczas Powstania Warszawskiego w 1944 roku. Później Polska znalazła się pod dominacją ZSRR i znów podzieliła los Gruzji. Cechą wspólną w historii obu narodów było to, że nigdy nie wygasło w nich dążenie do niepodległości. W późniejszym okresie tendencja ta została wzmocniona przez dążenie do zbudowania demokratycznych państw i przyjęcia euroatlantyckiej wspólnoty demokratycznych narodów.

Polska stała się członkiem UE i NATO na początku XXI wieku, podczas gdy Gruzja wciąż podejmuje wysiłki, by się nim stać. Przez wszystkie te lata, kiedy Gruzja zamierzała przekonać zachodnich partnerów do zatwierdzenia jej drogi do UE i NATO, Polska była wśród jej najsilniejszych zwolenników i orędowników. Dzięki wsparciu Polski, krajów bałtyckich i państw członkowskich NATO z regionu Morza Czarnego, Gruzja została przyjęta jako kraj aspirujący do NATO, zdobyła obietnicę członkostwa, a w końcu w 2022 roku uzyskała również perspektywę przystąpienia do Unii Europejskiej i awansowała do grona państw kandydujących po spełnieniu określonych warunków.

Polska i Gruzja nie mają zintensyfikowanych relacji gospodarczych i wzajemne zainteresowanie w tym zakresie powinno znaleźć swoją konkretną realizację dopiero w przyszłości, ale bezpieczeństwo, geopolityka i cechy historyczno-kulturowe obu państw sprzyjają wzajemnemu szacunkowi, zaufaniu i przyciągają oba narody do siebie. Nawet ich flagi narodowe wskutek enigmatycznego zbiegu okoliczności mają podobne białe-czerwone barwy, co symbolicznie oznacza podobieństwo wartości, doświadczeń historycznych i ukierunkowania cywilizacyjnego.

2. Obecne relacje gospodarcze

Stosunki handlowe między Polską a Gruzją reguluje Układ o Stowarzyszeniu, a w szczególności Tytuł IV – Handel i sprawy związane z handlem. Tytuł ten ustanowił pogłębioną i kompleksową strefę wolnego handlu (DCFTA) między UE a Gruzją. Umowa, której postanowienia handlowe weszły w życie w 2014 r., przewiduje bezcłowy handel towarami pomiędzy Gruzją a każdym państwem członkowskim UE, ustanawia zasady traktowania narodowego dla inwestycji, korzystne warunki dla handlu usługami. DCFTA przewiduje również zbliżenie ustawodawstwa gruzińskiego z ustawodawstwem rynku wewnętrznego UE w większości obszarów. Implementacja postanowień AA i DCFTA oraz aneksów zapewni (przypuszczalnie do 2030 r.) znaczne tempo integracji Gruzji z rynkiem wewnętrznym UE, a w konsekwencji intensyfikację stosunków handlowych z państwami członkowskimi. W ten sposób, po zbudowa-

niu solidnych fundamentów przez umowy UE–Gruzja, Polska i Gruzja mogą korzystać z tych wspólnych ram dla pogłębienia współpracy w wielu interesujących je obszarach.

Handel dwustronny pomiędzy dwoma krajami partnerskimi nie był do tej pory zbyt intensywny, jednak Polska może być zaliczona do 15 największych partnerów handlowych Gruzji z tendencją wzrostową. W 2022 roku obroty handlowe między dwoma krajami wzrosły o 25 proc. i osiągnęły poziom 258 mln USD, przy czym import z Polski do Gruzji stanowił 211 mln USD przy rocznej stopie wzrostu 23 proc., a eksport wzrósł o 33,4 proc. i wyniósł 47 mln USD.

Tabele 1 i 2 przedstawiają trzyletnią dynamikę handlu między Polską a Gruzją w latach 2019–2021, całkowitą i szczegółową dla 15 najważniejszych pozycji produktowych.

Tabela 1. Eksport z Gruzji do Polski (tys. USD)

Kod prod.	Etykieta produktu	Eksport z Gruzji do Polski		
		wartość w 2019 r.	wartość w 2020 r.	wartość w 2021 r.
razem	Wszystkie produkty	26,846	26,183	32,145
22	Napoje, alkohol i ocet	9,897	12,115	15,227
44	Drewno i wyroby z drewna; węgiel drzewny	2,948	5,638	4,917
63	Pozostałe gotowe artykuły włókiennicze; zestawy; odzież używana i używane artykuły włókiennicze; ścierki	31	286	4,567
08	Owoce i orzechy jadalne; skórki owoców cytrusowych lub melonów	2,581	3,229	2,908
90	Optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne	2,427	242	933
94	Meble; pościel, materace, stelaże pod materace, poduszki i podobne wyroby wypchane	540	918	773
65	Nakrycia głowy i ich części	0	0	612
20	Przetwory z warzyw, owoców, orzechów lub innych części roślin	100	237	603
85	Maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części; rejestratory i odtwarzacze dźwięku, tv	974	101	338
28	Chemikalia nieorganiczne; organiczne lub nieorganiczne związki metali szlachetnych, metali ziem rzadkich	376	447	250
30	Produkty farmaceutyczne	47	2	143
40	Guma i artykuły z niej	819	600	140
72	Żelazo i stal	2	0	115
76	Aluminium i artykuły z aluminium	970	20	97
84	Maszyny, urządzenia mechaniczne, reaktory jądrowe, kotły; ich części	294	22	90

Źródło: Międzynarodowe Centrum Handlu

Tabela 2. Import do Gruzji z Polski (tys. USD)

Kod prod.	Etykieta produktu	Eksport do Gruzji z Polski		
		wartość w 2019 r.	wartość w 2020 r.	wartość w 2021 r.
razem	Wszystkie produkty	145,452	111,115	138,442
30	Produkty farmaceutyczne	10,617	12,708	18,882
84	Maszyny, urządzenia mechaniczne, reaktory jądrowe, kotły; ich części	13,425	12,558	15,985
27	Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne; mineralne	930	941	3,825
33	Olejki eteryczne i rezinoidy; preparaty perfumeryjne, kosmetyczne lub toaletowe	10,138	10,046	9,834
39	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich wykonane	5,084	5,120	6,062
85	Maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części; rejestratory i odtwarzacze dźwięku, telewizja	4,242	2,362	3,874
17	Cukier i wyroby cukiernicze	15,322	7,335	10,851
06	Żywe drzewa i inne rośliny; bulwy, korzenie i podobne; kwiaty cięte i liście ozdobne	993	2,426	3,696
83	Różne artykuły z metali nieszlachetnych	2,616	3,398	3,598
94	Mebłe; pościel, materace, stelaże pod materace, poduszki i podobne wyroby wypchane	7,082	3,513	3,414
32	Ekstrakty garbników lub barwników; garbniki i ich pochodne; barwniki, pigmenty i inne środki barwiące	3,655	3,398	3,598
21	Różne przetwory spożywcze	1,600	1,922	2,979
19	Przetwory ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka; wyroby cukiernicze	2,711	2,467	2,960
20	Przetwory z warzyw, owoców, orzechów lub innych części roślin	2,834	2,232	2,904
90	Optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne	1,514	1,925	2,786

Źródło: Międzynarodowe Centrum Handlu

Analiza roczna pokazuje pewien spadek w statystykach handlowych w 2020 r. zarówno w imporcie, jak i eksporcie, szybkie ożywienie i wzrost w 2021 r., a następnie w 2022 r. 34 proc. średni wzrost handlu między partnerami w latach 2019–2022, co jest bardzo imponującym wynikiem. Trend ten może wynikać z dobrych wyników obu gospodarek w 2021 i 2012 roku. PKB Polski wzrósł w 2021 r. o 6,7 proc., a w 2022 r. o 4,9 pomimo otwartej wojny w jej bezpośrednim sąsiedztwie – na Ukrainie. Gruzja również wykazała się odpornością w 2022 roku, osiągając dwucyfrowy wzrost. Z drugiej strony wzrost wymiany handlowej można tłumaczyć zwiększonym zainteresowaniem obu stron współpracą, czego dowodem jest zwiększona liczba oficjalnych i nieoficjalnych wizyt, a także

rosnąca liczba wspólnych projektów współpracy. Dobrze sprzedającymi się produktami w Gruzji pochodzącymi z Polski są: produkty farmaceutyczne, maszyny, urządzenia mechaniczne, kotły; cukry i wyroby cukiernicze, olejki eteryczne i żywice; perfumy, kosmetyki; tworzywa sztuczne.

Import z Polski wzrósł w wielu pozycjach, takich jak maszyny i kotły, paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne oraz żywe drzewa i inne rośliny; cebulki, korzenie itp.; kwiaty cięte. Według Trading Economics¹ największy wzrost importu Gruzji z Polski widać w pozycjach takich jak pojazdy (z 16 mln USD w 2019 r. do 38 mln USD w 2022 r.), co najwyraźniej należy wiązać ze

¹ <https://tradingeconomics.com/georgia/imports/poland>.

zwiększonym popytem na pojazdy używane produkcji zachodniej w Gruzji. Z tej strony popyt w Gruzji wzrósł w związku z wycofaniem się zachodnich firm handlujących samochodami w Rosji, a co za tym idzie, jest też więcej rosyjskich obywateli szukających pojazdów do kupienia w Gruzji. Tego rodzaju wzrost zależy od efektów zewnętrznych i szoków podaźowych w krajach sąsiednich, więc nie może być zaliczony do wyników pozytywnych. Trend może się odwrócić, gdy zmienią się warunki handlowe w regionie.

Jeśli chodzi o eksport z Gruzji do Polski, to oczywiście liczby są dużo niższe, bo gospodarka Gruzji jest dużo mniejsza niż gospodarka Polski. Gruzińskim towarom znacznie trudniej jest być konkurencyjnym na polskim rynku niż odwrotnie. W tabeli nr 3 przedstawiono produkty, które stanowiły pięć czołowych pozycji w eksporcie z Gruzji do Polski w 2022 roku.

Tabela 3. Pięć czołowych pozycji eksportowych z Gruzji do Polski (tys. USD)

Produkty	tys. USD	Komentarz
Napoje, alkohol i ocet	16,170	w tym wino 14,5 mln USD
Pozostałe artykuły włókiennicze, zestawy, odzież używana	14,380	
Owoce jadalne, orzechy	3,51 mln	
Guma	3,49	
Aparatura medyczna	2,09	

Źródło: Trading Economics <https://tradingeconomics.com/georgia/exports/poland>

Widać, że główny potencjał eksportowy Gruzji leży w branży winiarskiej i gruziński eksport tego produktu na polski rynek stale rośnie, choć nadal powoli. Znaczący wzrost odnotowano w przypadku artykułów tekstylnych (ok. 300 proc.). Nadal jednak trudno powiedzieć, czy ten trend może się utrzymać.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (wg Geostatu)² z Polski do Gruzji wyniosły w 2022

roku 10 mln USD. To dość skromna kwota, odpowiadająca zaledwie 0,5 proc., wskazująca na wciąż niewystarczające zainteresowanie Gruzją ze strony polskiego biznesu. Jednocześnie inwestycje z Polski od kilku lat systematycznie rosną, o 300 proc. od 2019 roku, kiedy to wynosiły 3,6 mln USD. Ten wzrostowy trend budzi optymistyczne oczekiwania.

² Zobacz: <https://www.geostat.ge/en/modules/categories/191/foreign-direct-investments>.

3. Środki mające na celu intensyfikację stosunków gospodarczych

Jest wiele inicjatyw podejmowanych przez rząd i podmioty prywatne w celu pogłębienia relacji gospodarczych poprzez tworzenie formatów współpracy i prowadzenie odpowiednich forów biznesowych pomiędzy dwoma państwami partnerskimi.

W sierpniu 2018 roku Polska Agencja Inwestycji i Handlu (PAIH) otworzyła w Tbilisi swoje biuro handlu zagranicznego mające na celu pomoc potencjalnym inwestorom i przedsiębiorcom poszukującym perspektyw biznesowych w Gruzji w znalezieniu part-

nerów, poznaniu lokalnych zasad prawnych dotyczących zakładania i funkcjonowania firm itp. Od 2017 roku w Gruzji działa Polsko-Gruzińska Izba Handlu i Przemysłu. Do jej członkostwa zgłosiło się już 38 gruzińskich i polskich firm. Izba zorganizowała w 2018 i 2019 roku kilka udanych forów biznesowych (Katowice, Wrocław, Tbilisi) gromadzących kilkudziesięciu przedstawicieli firm z różnych sektorów gospodarczych – budownictwa, rolnictwa, przemysłu, turystyki itp.

Wizyty oficjalne i biznesowe przyczyniają się również do pogłębienia wzajemnej wiedzy o sobie, a także pomagają stronom handlowym rozwijać wspólne projekty i korzystne pomysły. Wcześniej w 2019 roku odbyło się kilka ciekawych wizyt. 10-13 kwietnia polskie firmy budowlane spotkały się w Tbilisi z ministrem infrastruktury oraz odbyły spotkania B2B z gruzińskimi odpowiednikami. Regionalna Misja Gospodarcza Dolnego Śląska spotkała się w dniach 17-21 marca z gruzińskim ministrem infrastruktury, merem Tbilisi, Radą Biznesu UE-Gruzja. 12 lutego 2019 r. w Poznaniu odbyło się forum biznesowe „Doing Business in Georgia” z udziałem ponad 200 polskich przedsiębiorców, współorganizowane przez gruzińskie MSZ i Fundusz Rozwoju RP Województwa Wielkopolskiego. 31 stycznia w Warszawie odbyło się II Forum Biznesowe Polska-Gruzja, gromadzące 100 polskich i gruzińskich przedsiębiorców. Forum zostało zorganizowane przez IBC Corporation Solution, Ambasadę Gruzji i Kutaisi oraz przy wsparciu Wolnej Strefy Przemysłowej Kutaisi Hualing.

Niestety ta intensywna wymiana powtórzona w 2019 roku została przerwana przez pandemię COVID-19, ale wkrótce zainteresowanie zaczęło ponownie rosnąć i w paź-

dzierniku 2022 roku w stolicy regionu Telawi odbyło się polsko-gruzińskie Forum Inwestycyjne, gdzie przedstawiciele gruzińskich władz regionalnych i gmin z różnych części Gruzji wraz z przedstawicielami Ministerstwa Infrastruktury zaprezentowali możliwości biznesowe i inwestycyjne. Polskie przedsiębiorstwa reprezentowane były przez Grupę Polskiego Funduszu Rozwoju.

Od 2010 roku gruzińsko-polska międzyrządowa komisja gospodarcza prowadzi coroczne spotkania, na których omawia się stan stosunków gospodarczych i proponuje rozwiązania dla ich dalszego rozwoju.

Poza podstawą prawną ustanowioną przez umowy ramowe UE-Gruzja strony starają się dalej zacieśniać relacje instytucjonalne w sektorach nieobjętych AA lub innymi odpowiednimi umowami. W 2021 roku rządy Gruzji i Polski podpisały umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania dochodów. Umowa zastąpiła wcześniejszą podpisaną w 2006 r. i zmniejszyła obciążenia podatkowe dla firm inwestujących w Gruzji i Polsce.

W Gruzji działają między innymi następujące polskie firmy:

- GEPOL – instalacje bezpieczeństwa drogowego;
- TEDEX Georgia – produkcja i dystrybucja silników samochodowych;
- Alloys Georgia LLC – technologie środowiskowe;
- Referral Hospitals – opieka zdrowotna;
- Agromax Décor – zalesianie, parki i strefy rekreacyjne.

W Gruzji działają również polskie przedsiębiorstwa zajmujące się winiarstwem. Turystyka jest szybko rozwijającym się sekto-

4. Sektor turystyczny

rem w Gruzji, a liczba polskich gości również osiąga istotne rozmiary. W latach 2015–2019 liczba osób przyjeżdżających z Polski wzrosła ponad dwukrotnie i osiągnęła 88 tysięcy. Pandemia mocno odbiła się na sektorze, ale po drastycznym spadku w 2020 roku (zaledwie 20 tys.) napływ polskich turystów systematycznie wzrastał w latach 2021, 2022 i wrócił do poziomu z 2016 roku. Fakt, że ponowne dojście do poziomu z 2019 roku w tej chwili wydaje się nierealne ze względu na

bardzo duży napływ rosyjskich uchodźców i turystów próbujących uniknąć mobilizacji w armii rosyjskiej, co spowodowało istotny wzrost cen w hostelach i restauracjach w kraju. Mimo to gruzińskie oficjalne i prywatne struktury pośredniczące w turystyce starają się nadal przyciągać polskich turystów do Gruzji i mają nadzieję, że zakończenie wojny na Ukrainie doprowadzi do stabilizacji cen w Gruzji i rozwiąże ten problem.

W ciągu ostatnich kilku lat gruzińskie władze

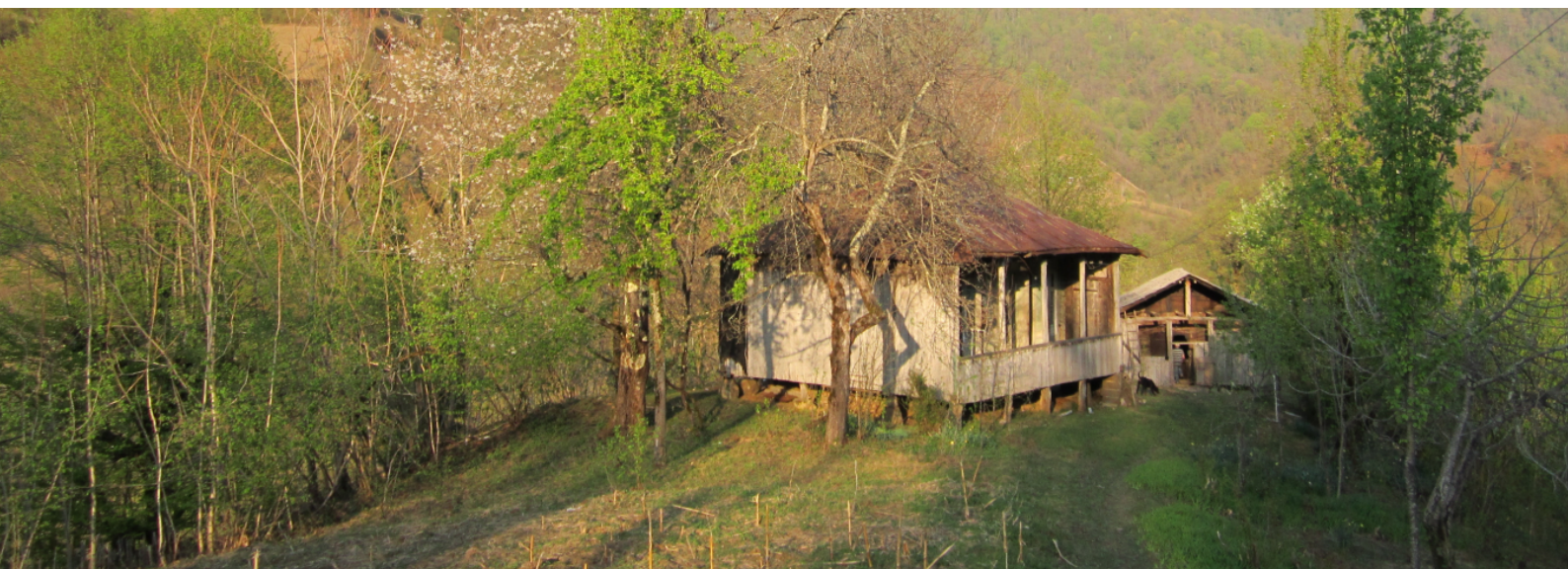
5. Działania promujące polską turystykę w Gruzji

centralne i regionalne podejmowały wysiłki na rzecz zwiększenia rozpoznawalności potencjału turystycznego Gruzji, w tym m.in. poprzez zapraszanie przedstawicieli telewizji i mediów z Polski. We wrześniu 2022 roku miasto Batumi odwiedziła grupa dziennikarzy relacjonujących wydarzenia dla popularnych polskich czasopism. We wrześniu 2021 roku gruzińska administracja krajowa ds. turystyki gościła pięciu dziennikarzy mediów internetowych i radia, którzy zwiedzali ciekawe miejsca w samym Tbilisi i pobliskich regionach oraz zostali wprowadzeni w kulturę i tradycje winiarskie. Wcześniej w 2018 i 2019 roku odbyły się również wyjazdy prasowe czołowych dziennikarzy i blogerów

z Polski, w tym delegacja z telewizji Polsat po kampanii marketingowej promującej zimową turystykę sezonową w Gruzji.

Do czynników ułatwiających turystykę w obu krajach należy zaliczyć wzajemny ruch bezwizowy oraz bezpośrednie loty Tbilisi–Warszawa–Tbilisi. Przed pandemią było kilka firm lotniczych, w tym LOT, Wizz Air, Small Planet airlines, które realizowały loty z Tbilisi, Kutaisi i Batumi do Warszawy, Katowic, Wrocławia i Gdańska. W 2021 roku loty zostały stopniowo przywrócone. W czerwcu 2023 roku uruchomiana zostanie także nowa trasa Kutaisi–Poznań.

Zaraz po przystąpieniu do UE w 2004 roku

6. Współpraca międzynarodowa

Polska rozpoczęła udzielanie Gruzji pomocy finansowej i technicznej, którą kieruje biuro „Polska Pomoc” w Tbilisi. Od tego czasu polska dwustronna pomoc finansowa dla Gruzji wyniosła 30 mln euro i objęła około 300 projektów pomocowych. Projekty dotyczą tak ważnych obszarów jak efektywna administracja publiczna, zarządzanie za-

sobami ludzkimi, wsparcie grup wrażliwych, edukacja, rozwój regionalny. W Gruzji działa również Polski Fundusz Solidarności, który wspiera projekty dotyczące efektywności energetycznej, kontroli przedszkoli, budowy szklarni itp.

Kolejnym ważnym wymiarem współpracy

7. Połączenia

polsko-gruzińskiej są połączenia – energetyczne, transportowe i komunikacyjne. Ważną inicjatywą międzynarodową, w której Gruzja i Polska mają odegrać kluczową rolę, jest projekt Euro-Azjatyckiego Korytarza Transportu Ropy Naftowej (EAOTC), mający na celu zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego Unii Europejskiej. Szlak transportu ropy naftowej będzie się rozciągał od wybrzeża Morza Kaspijskiego w Azerbejdżanie, przez terytorium Gruzji i Morze Czarne oraz Ukrainę. Następnie rozdziela się na dwa kierunki – północny i południowy. Kierunek północny będzie dostarczał ropę kaspijską do Polski, Niemiec i poprzez Naftoport Gdański do innych krajów bałtyckich. Będzie to alternatywna, niezależna i stabilna droga transportu ropy naftowej z Azji do Europy. Ilość transportowanej tą drogą ropy wyniesie do 40 mln ton rocznie. Aby ułatwić realizację tego wielonarodowego projektu w 2007 roku podczas szczytu w Wilnie, została powołana spółka joint venture „SARMATIA” z równym udziałem wiodących firm energetycznych z Azerbejdżanu, Polski, Gruzji, Ukrainy i Litwy. W 2021 roku zakończono praktycznie wszystkie badania przygotowawcze i rozpoczęto prace niezbędne do wykonania niektórych końcowych odcinków trasy wymagających modernizacji (głównie Brody-Adamowo).

Trwająca na tym etapie wojna na Ukrainie uniemożliwiła dalszy rozwój projektu.

Projekt kolejowy korytarza południowo-zachodniego jest bardzo atrakcyjnym projektem transportowym, który zakłada stworzenie stabilnej trasy kolejowej dla transportu ładunków kontenerowych z Indii i Iranu do Polski i Europy Zachodniej przez Azerbejdżan, Gruzję i Morze Czarne (połączenie promowe). Pociąg jest w stanie dostarczyć ładunek tą trasą w ciągu 12 dni wobec 35 dni w przypadku zastosowania jakiegokolwiek alternatywnej trasy. Intensywne rozmowy dyplomatyczne pomiędzy rządami państw uczestniczących w projekcie były prowadzone od 2016 i 2018 roku, strony uzgodniły już w Warszawie w marcu 2018 roku wiele szczegółów technicznych trasy, harmonizację systemów wymiany informacji itp. Pierwszy testowy pociąg ze Sławkowa (Polska) do Baku dotarł w ciągu 9 dni, udowadniając operacyjność trasy. Niestety projekt jest obecnie zamrożony z powodu sankcji USA nałożonych na Iran w 2018 roku.

Oprócz tego Polska jest zainteresowana innymi projektami transportowymi, które zakładają wykorzystanie Gruzji jako szlaku tranzytowego. Takimi inicjatywami są Nowy

Jedwabny Szlak, unijny projekt Traseca czy chiński Pas i Szlak, którego jedna z odnóg przebiega przez Gruzję (Korytarz Środkowy). Wprowadzona w 2002 r. inicjatywa korytarza GUAM (Organizacja na rzecz Demokracji i Rozwoju – regionalna organizacja międzynarodowa, zrzeszająca cztery państwa: Gruzję, Ukrainę, Azerbejdżan i Mołdawię) zakłada również połączenie południowokaukaskiego korytarza transportowego z Ukrainą, a następnie szybkim pociągami kontenerowymi z Litwą i Polską. W chwili obecnej pomysł ten również czeka na silniejsze wsparcie międzynarodowe (w tym uznanie UE) dla jego realizacji.

Władze Gruzji i Polski współpracują w sferze telekomunikacji na podstawie Memorandum o Porozumieniu pomiędzy organami regulacyjnymi obu stron. Najważniejszym przełomem ma być decyzja Komisji Europejskiej

o zniesieniu opłat za połączenia między Gruzją a wszystkimi państwami członkowskimi UE. Decyzja ta po zatwierdzeniu będzie miała również wpływ na połączenia Gruzja–Polska. Jednym z perspektywicznych obszarów współpracy jest również stworzenie lepszej infrastruktury dla handlu elektronicznego pomiędzy dwoma państwami. W tym zakresie również prowadzone są konsultacje.

Komisja Europejska zatwierdziła w zeszłym roku Plan Gospodarczy i Inwestycyjny dla Gruzji, który przewiduje m.in. wkład finansowy w rozwój podmorskiego kabla elektroenergetycznego wysokiego napięcia przecinającego dno Morza Czarnego. Oczywiście projekt ten, gdy zostanie zrealizowany, połączy Europę Środkową, w tym Polskę, z południowokaukaską (gruzińską) siecią energetyczną. Na rozwój więzi ekonomicznych i kulturo-

---

8. Współpraca w zakresie migracji

wych pomiędzy dwoma krajami często wpływa również migracja zarobkowa. Stopień otwarcia rynku pracy pomiędzy państwami partnerskimi zdecydowanie określa poziom zaufania i wzajemnego zainteresowania pomiędzy nimi. UE i Gruzja w 2009 roku podpisały memorandum o partnerstwie na rzecz mobilności, które miało zachęcić Gruzynów do wahadłowej migracji zarobkowej do państw członkowskich UE. Wśród 16 państw członkowskich UE, które przystąpiły do memorandum, znalazła się Polska. Choć umowa dwustronna między Gruzją a Polską jest nadal w toku, polski rząd już opracował i wdrożył szereg projektów dotyczących mi-

gracji cyrkulacyjnej we współpracy z IOM (Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji). W szczególności w latach 2017–2019 badania polskiego rynku pracy wykazały pewne luki strukturalne i potrzebę dodatkowej siły roboczej w niektórych obszarach. Korzystając z tych danych, wybrano 50 gruzińskich specjalistów do pracy w Polsce na podstawie kontraktu z obowiązkiem powrotu do Gruzji po wygaśnięciu umów. Projekt zakończył się sukcesem i obecnie polskie i gruzińskie ministerstwa pracują nad długoterminową umową o współpracy w zakresie migracji wahadłowej.

Gruziński handel z Polską ma kilka kierunków

9. Gruzja–Polska: potencjał handlu i współpracy

wzrostu. Polska jest ważnym eksporterem pszenicy i melsinu, podczas gdy Gruzja importuje 90 proc. tych produktów z Rosji. Dla Gruzji uzależnienie od Rosji w tak strategicznym produkcie jak pszenica jest niebezpieczne i naturalnie kraj ten byłby zainteresowany dywersyfikacją dostaw w tym zakresie. Rolę w tym zakresie mogłaby odegrać Polska. Nasz kraj mógłby również z powodzeniem zastąpić rosyjski import produktów cukierniczych, piekarniczych i innych podobnych, które również są znaczące. To samo dotyczy aparatów telefonicznych, w tym telefonów do sieci komórkowych. Polska, jako bardzo wydajny producent rolny, mogłaby zwiększyć eksport do Gruzji produktów mleczarskich, a także mrożonych produktów rybnych. Polski olej słonecznikowy i inne tłuszcze również mogą być konkurencyjne na rynku gruzińskim. W zwiększonych ilościach można również eksportować do Gruzji różnego rodzaju materiały budowlane, a także rozmaite towary konsumpcyjne. Gruzja nadal nie wykorzystuje swojego potencjału w zakresie wina i innych wyrobów alkoholowych, które mogą być przedmiotem handlu w Polsce, jeśli zastosuje się bardziej agresywny marketing. Gruzja może również zwiększyć eksport niektórych produktów rolnych, takich jak owoce, warzywa i orzechy, a także soków i napojów bezalkoholowych. Ostatnio Gruzja zaczęła sprzedawać swój miód na rynki unijne, więc Polska, mimo że sama jest producentem tego produktu, mogłaby stać się również importerem gruzińskiego miodu.

Gruzja ma wciąż mało wydajne rolnictwo, choć jest krajem o ogromnym potencjale w tym zakresie. Z drugiej strony polskie rolnictwo poczyniło imponujący postęp w ciągu ostatnich dwóch dekad i to doświadczenie może być przydatne do wykorzystania w Gruzji. W tym zakresie polskie inwestycje

bezpośrednie lub inne formy współpracy mogłyby odnieść sukces. Szczególnie tworzenie spółek typu joint venture z gruzińskimi producentami i właścicielami gruntów może przynieść dobre efekty zarówno dla kraju, jak i dla polskich przedsiębiorstw.

Wśród innych kierunków współpracy należy wymienić dobrze rozwinięte w Polsce przedsiębiorstwa sektora budowlanego, które mogą uaktywnić się również w Gruzji. Dotyczy to budowy hoteli i innej infrastruktury turystycznej, ale także budowy dróg, parków i systemów urbanistycznych.

Polska, która ma dość dobrze rozwinięty przemysł farmaceutyczny, również może stać się bardziej aktywna na rynku gruzińskim. Gruzja ze swojej strony mogłaby spróbować wypromować swoje własne produkty farmaceutyczne w Polsce. W tym celu Gruzja musi jeszcze uzyskać akceptację swoich jednostek certyfikujących w UE.

Przemysł wojskowy, który jest słabo rozwinięty w Gruzji i gdzie istnieje potrzeba jego rozwoju, może być również uważany za jeden z ważnych obszarów współpracy. Ogólnie rzecz biorąc, współpraca w dziedzinie wojskowości, która istnieje między dwoma krajami, może być rozszerzona i coraz bardziej intensywna.

Gruzja jest odbiorcą pomocy zagranicznej i europejskiej. Wydaje się, że ta pomoc będzie w przyszłości rosła, a Polska mogłaby z powodzeniem realizować w Gruzji wiele projektów międzynarodowych, zwłaszcza w tej dziedzinie. Gruzja postępuje na ścieżce integracji europejskiej i niebawem rozpocznie negocjacje akcesyjne. Doświadczenia Polski w zakresie dostosowywania prawa i regulacji do standardów UE mogą być bardzo przydatne, a współpraca w tym zakresie bardzo

pożądana dla Gruzji. Unijny instrument IPA i twinning mogą być skutecznie wykorzystane do przeniesienia polskich doświadczeń do Gruzji.

Współpraca pomiędzy gruzińskimi i polskimi uniwersytetami z wykorzystaniem programów bilateralnych, ale także instrumentów unijnych (Tempus) w zakresie wymiany studentów może również zostać zintensyfikowana w przyszłości ze względu na wzajemne zainteresowanie mieszkańców obu krajów. To samo można powiedzieć o współpracy naukowej, a zwłaszcza o wspólnym udziale

ośrodków naukowych w konkursach programu Horyzont Europa.

Należy również wspomnieć, że Polska przez wszystkie te lata była zawsze silnym zwolennikiem integracji europejskiej i euroatlantyckiej Gruzji, opowiadając się i lobbując za członkostwem Gruzji w UE i NATO. Należy mieć nadzieję, że tak pozostanie. Dobrze byłoby również, aby Gruzini wiedzieli więcej o tym wsparciu. Dlatego powinno powstać więcej publikacji i filmów dokumentalnych przedstawiających tę przyjaźń.

**Autorka składu:
Anna Śleszyńska**

Zdjęcia: Canva.com

**Użyto czcionek:
Poppins, Staatliches, Intro Rust**

**Warsaw Enterprise Institute
Al. Jerozolimskie 30/7
00-024 Warszawa**